

פחד דוד

עלון שבועי בעניני פרשת שבוע

אשדוד: רח' האדמו"ר מבעלזא 43 טל. 08-8521527 פקס. 08-8566233
ירושלים: רח' בית וגן 8 טל. 02-6433605 פקס. 02-6433570

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומושה" ישראל

בגשיאות מנש"ק מורינו ורבינו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוב"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוב"ן רבי חיים פינטו זיע"א

עלון מס' 658

משכיל לדוד

שבת חול המועד פסח

שיחה שבועית לפרשת שבוע מאת מו"ר הגה"צ רבינו דוד חנניה פינטו שליט"א

יום אחד של עצרת, יום אחד ראש השנה, יום אחד צום העשור, שני ימים של סוכות, והם שבעה נגד יום השבת שהוא יום שביעי, והמחלל את המועדות שהם נכללים תחת השבת שהוא יום השביעי. והבן דבר זה היטב, ותמצא איך המחלל את המועדים כאילו חלל את השבת, שהמועדים הם חלקי השביתה והשבת הוא כולל כל השביתה.

ובמקום אחר כתב המהר"ל (אור חדש עמוד ס"ט); המועדים כולם מורים החיבור והדביקות שיש לישראל אל השם יתברך, ולכן נקרא 'מועד' כמו (שמות כה. כב) "ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת" שהוא לשון ויעוד וחבור, ע"כ. למדנו מזה שאין כל נפקא מינה בין קדושת יום טוב לשבת, והמחלל את המועדות כאילו חילל את השבתות ונענש כאילו חילל את שתיהן.

וראיתי בספרונו שכתב דברים נפלאים בענין קדושת המועדים ובעונש המבזה אותן, ונעתיק את כל דבריו:

"אחר שדיבר בענין הקרבנות ומקריביהם שהכוונה בהם השראת השכינה בישראל, כאמרו (שמות כט. מב) עולת תמיד לדורותיכם פתח אוהל מועד לפני ה' אשר אועד לכם שמה. דיבר במועדים אשר בשביתתם יכוין לשבות ממעשה הדיוט בקצתם לגמרי, כענין בשבת ויום הכיפורים, ולעסוק בכלם בתורה ועסקי קודש, כאמרו (שמות כ. ח, ט) ששת ימים תעבוד וכו' ויום השביעי שבת לה' אלקיך, שתשבות ממלאכתך ויהיה עסקך כולו לד' אלקיך. ובקצתם תהיה השביתה ממלאכת עבודה בלבד כמו שהוא הענין בשאר המועדים".

"הכוונה בהם שעם שמחת היום שישמח ישראל בעושייו יהיה העסק בקצתו בעסקי קודש, כאמרו ז"ל (ביצה טו:) יום טוב חציו לה' וחציו לכם, ובזה תשרה שכינה על ישראל בלי ספק, כאמרו (תהילים פב. א.) "א-להים נצב בעדת אל". אמר אותם מועדים שתקראו אותם מקראי קודש פירוש אסיפות עם לעסקי קודש, כי אסיפת העם תקרא מקרא כמו (ישעיה א. ג) חודש ושבת קרוא מקרא. וכן (שם. ד. ה) על מכוון הר ציון ועל מקראיה אלה הם מועדיהם, אותם המועדים שארצה בם".

"אמנם כשלא תקראו אותם מקראי קדש אבל יהיו מקראי חול ועסק בחיי שעה ותענוגות בני האדם בלבד לא יהיו מועדי, אבל יהיו מועדיכם שנואה נפש" (שם. א. יד).

והנה, אף על פי שהלכה רווחת היא שאין מברכין על הבשמים במוצאי ימים טובים, והטעם כתבו התוספות (פסחים קב: ד"ה רב) מפני שאין נשמה יתירה ביום טוב, מכל מקום כמה מן הקדמונים היו מברכים על הבשמים במוצאי יום טוב (או"ז"ב ס' צ"ב בשם הרגמ"ה). ומזה שהם נהגו כך, נלמד שאף ביום טוב יש באדם נשמה יתירה. וכן באמת מפורש בדברי כמה מן הראשונים, שיש לאדם נשמה יתירה גם ביום טוב (תוס' פסחים שם בשם הרשב"ם, וכ"כ רשב"א בתשובה הובא באבודרהם סדר מוצאי שבת).

ימי המועדים הם ימי השראת שכינה בישראל

מזן האור החיים הקדוש זיע"א, שואל על הכתוב בפרשת אמור (ויקרא כ"ג ב-ד) "דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי ד' אשר תקראו אותם מקראי קודש אלה הם מועדי. ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא קודש כל מלאכה לא תעשו שבת הוא לה' בכל מושבותיכם. אלה מועדי ה' מקראי קודש אשר תקראו אותם במועדם".

והקשה באור החיים הקדוש, וזה לשונו: צריך לדעת למה חזר לומר אלה הם מועדי. עוד צריך לדעת למה חזר לצוות על השבת, ועוד רואה אני שחזר לומר פעם שני אחר מצות השבת אלה מועדי ה'.

ואפשר ליישב את השאלות הללו על דרך המוסר. הקב"ה ביקש להורות לישראל חומר קדושת החגים והמועדים, שלא יאמר אדם בשלמא קדושת שבת שהיא חמורה ונענשין על חילולה, אהיה זהיר בה ואזהיר עליה את בני ביתי. אבל חגים ומועדים שאין בהם קדושה, שהרי אף החכמים התיירו בהם מקצת מלאכות האסורות בשבת, אולי אין צורך כל כך להזהר בהם. לכן כתבה התורה אזהרת שבת אצל אזהרת המועדים, לומר לך ששווים הן בקדושתן, וחס ושלום להקל במועד ולהחמיר בשבת.

כעין זה מצינו בגמרא (ביצה ב:); מאי שנא ביום טוב דסתם לן כרבי יהודה. אמרי, שבת דחמירא ולא אתי לזלוזלי בה, סתם לן כרבי שמעון דמיקל, יום טוב דקיל ואתי לזלוזלי בה, סתם לן כרבי יהודה דמחמיר.

ולא זו בלבד, אלא מצינו שנקראו המועדים בשם 'שבת'. כמו שכתוב (ויקרא כ"ג י"א) "ממחרת השבת", ודרשו חכמים (מנחות סה:) ממחרת יום טוב. הרי לנו ששנה יום טוב לשבת לכל, חוץ מאוכל נפש. וכן נאמר אצל המועדים (שמות י"ב ט"ז) "כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם". ואמרו במשנה (ביצה לו:); אין בין יום טוב לשבת, אלא אוכל נפש בלבד.

לעולם יהא אדם זהיר בקדושתן של מועדים, והפליגו רבותינו ז"ל בעונשו של המבזה אותן. ואמרו (אבות ג. י"א); המחלל את הקדשים והמבזה את המועדות והמלביין פני חבירו ברבים והמיספר בריתו של אברהם אבינו ע"ה והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה, אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים - אין לו חלק לעולם הבא. וכן אמרו (פסחים קיא.); כל המבזה את המועדות, כאילו עובד עבודה זרה.

ועוד אמרו חכמים (תורת כהנים. אמור ט. ז); מה ענין שבת לענין מועדות? אלא ללמד, שכל המחלל את המועדות - מעלים עליו כאילו חילל את השבתות. והמהר"ל מפראג זצ"ל בספרו גור אריה, מבאר את הענין וזה לשונו:

כל המחלל את המועדים שגם הם נקראים שבת, והם שבעה ימים; שני ימים של פסח,

»»» המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה לכתובת: p@hpinto.org.il «««

שבת חול המועד פסח י"ט ניסן תשע"ג

באר שבע	תל אביב	ירושלים	הדלקת נרות
18:38	18:37	18:21	מוצאי שבת
19:35	19:36	19:34	רבינו תם
20:10	20:10	20:14	

הילולא דצדיקא

כג - רבי משה ב"ר יוסף די טראני	יט - רבי מאיר יחיאל הלוי מאוסטרובצה
כד - רבי חיים יצחק חייקין, ראש ישיבת אקסלבן	כ - רבי יואל סירקיש, הב"ח
כה - רבי חיים הלברשטם מציאנו,	כא - רבי מאיר הכהן שייף, המהר"ם שייף
מח"ס דברי חיים	כב - רבי יהודה ב"ר שמואל רוזאניס, ה"המשנה למלך"

»»» ניתן להוריד את עלוני פרשת השבוע באתר המוסדות - www.orotpinto.co.il «««

מענייני דיומא

גם כאן. שהחיינו!

מקנא אני בכס

באותו קובץ המהווה מסמך מרטיט כל לב על גיבורי כח שמוחם עבד בקדחתנות כיצד למלא את שליחותם ולעשות את רצון בוראם, מסופר על קבוצת אברכים שאכלו מאכלות אסורות בשנות השואה, סדרי תשובה, מהאדמו"ר רבי חיים מאיר הגר מויזניץ זצ"ל.

מספר המעשה הוא ר' מנשה בן חיים קניג, שביקש לשמר לדורות "חזיון נשגב ונרגש שהייתי עד לו":

אחרי המלחמה, נפגשנו בבודאפעשט, בירת הונגריה, 5-6 אברכים שהיינו ביחד בפלוגה 3/12, וביניהם שלשה אברכים שהתחילו כשנתיים לפני גמר המלחמה, לאכול מהמטבח הכללי, עקב הרעב הגדול ששרר בתקופה זו, במסגרת מחנה העבודה.

ואל יחשוב הקורא, כי מי שאכל מהמטבח הכללי, אכל לשובע נפשו. לא כן הדבר, גם שם האוכל היה מצומצם מאוד, ובקושי השביעו האוכלים את רעבונם הגדול. אולם, מאחר שהאוכל היה חם וניתן בשעות קבועות מסודרות, הרי היה בו כדי להקל על החזקת הגוף.

באותו זמן היה בבודאפעשט אדמו"ר מויזניץ רבי חיים הגר זצוק"ל. האברכים הנ"ל החליטו להיכנס אליו ולבקש ממנו סדרי תשובה, על שאכלו זמן מסוים ממטבח לא כשר, גם אני נכנסתי עימם.

האדמו"ר מויזניץ זצ"ל, שמע את דבריו של אחד האברכים ואת בקשתו ופרץ בבכי. הוא התחיל להתהלך בחדרו תפוס שרעפים כולו נרגש וסוער. ראיתי עליו שבשום אופן אינו יכול להירגע ולהשתלט על עצמו מעוצמת ההתרגשות. כעבור כחצי שעה בערך, נעצר האדמו"ר ולקח בשתי ידיו את ידו של האברך, ואמר לו: מה אתה מבקש? תשובה על שאכלת באותו גיהנום? ובכן שמע, אהוב נפשי, מה שאני אומר לך! אחרי מאה ועשרים שנה, כשתגיע לפני בית דין של מעלה ויבדק הכרטיס שלך - שלכם לזכות או לחובה, אז תראה כי בכרטיס שנקרא 'מאכלות אסורות' יאירו ויזהירו הימים האלו, שאכלתם מהמטבח הכללי בשנות האימים, באותיות מאירות, כאור שבעת הימים.

בימים כתיקונם, גם אם אדם נזהר מאוד ומקפיד מאוד, על מה שהוא מכניס לפה, בכל זאת אי אפשר כמעט שלא ישל אם לא באיסור ממש אז באיזו חומרא. אולם באותם הימים, לא רק שמוותר היה לאכול כל מה שניתן, אלא מצוה וחובה גדולה היתה לאכול כל מה שניתן, בלי שום פקפוק וחומרא. אכילת בשר טרף, היתה אז דומה ממש לאכילת כזית בשר פסח בזמן המקדש, ואולי אף יותר מזה.

מקנא אני בכס, אברכים יקרים קדושים, הלואי יהיה חלקי עמכם בגן עדן הזה שאתם תקבלו בשכר האכילה באותם הימים, סיים הרבי את דבריו.

בפסיפס החיים היהודים, קבועים וחרוטים רגעים בהם כל נפש יהודי הומיה ממלאת את פיה בשיר שבח והודאה לבורא העולם "שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה".

בימים כתיקונם, הלב מתרחב בימי המועדים, האוירה החגיגית, התפאורה והתלבושות, המעדנים והניחוחות ממש מזמינים את הלשון לפצוח בשיר הלל והודאה.

אך בל נשכח שלפני כמה עשרות שנים, בימי השואה, ברכת שהחיינו היוותה קושי לבני אדם. שכן כיצד ניתן לברך ולהודות לה' על שזכינו להגיע לזמנים אלו?

בקובץ "זכור" מובא תיאור מעמד הדלקת נר חנוכה של האדמו"ר מבלאז'וב, רבי ישראל שפירא זצ"ל, בברגן בלזן, בשנת תש"ד, ובו מענה לשאלה זו.

כאשר הרבי מבלאז'וב הדליק בצריפו את נר החנוכה הראשון, הוא בירך בהתלהבות רבה את שלש הברכות "להדליק נר של חנוכה", "שעשה נסים לאבותינו בימים ההם ובזמן הזה", ואת הברכה האחרונה — "שהחיינו". לאחר הדלקת הנר ואמירת הברכות, ניגש אל הרבי אחד מדיירי הצריף, עסקןמווארשה, ופנה אל הרבי:

"אתה, רבי שפירא, אדם פיקח ונחמד, אני יכול להבין את הדחף שלך להדלקת נר חנוכה, גם בזמנים שכאלה. אני גם מסוגל להבין בחיוב ההיסטורי של אמירת שתי הברכות הראשונות "להדליק נר חנוכה", ו"שעשה נסים לאבותינו". אבל איך יכול אתה לברך את הברכה השלישית ברכת "שהחיינו" - שהחיינו והגיענו לזמן הזה? איך יכול אתה עוד להודות להשם, על כך? על שזכינו להגיע לזמנים שכאלו? איך יכול אתה לברך ברכה שכזאת, כאשר מאות ואלפי גוויות של יהודים מתגוללים כאן, כאשר מיליוני יהודים מושמדים? על כל אלה אתה עוד מודה לו, שזכית להגיע לכך?"

"זמיחובסקי - השיב לו הרבי, אתה צודק במאה אחוז. כשברכתי את הברכה השלישית, את ברכת "שהחיינו", גם אני הרהרתי בדבר, ושאלתי את עצמי מה טעם בברכה זו בשעה זו? הוגעתי את מוחי והעמקתי במקורות שונים, של ראשונים ואחרונים, כדי למצוא הסבר על הצורך לומר את ברכת "שהחיינו", בשעה נוראה כזאת. אולם בשעה שברכתי, שמתי לב שמאחורי עומד קהל רב של יהודים אסירים, שחזות פניהם מביעה נכונות להיאבק על יהדותם. ועל נכונות הקרבה זו בירכתי "שהחיינו", שיהודים גם בתנאים שכאלה מוכנים להקריב את חייהם למען יהדותם. על תופעה שכזאת, בוודאי שצריך לברך ברכת "שהחיינו".

תולה ארץ על בלימה נצור לשונך

אין להאמין

אסור להאמין לרכילות אף אם סיפרוה בפני אותו אדם, ואף אם שתק ולא הכחיש, ואפילו אם טבעו שלא לשתוק בזמנים כאלו, מכל מקום אין להאמין לדברים.

במה מפטירין

הפטרת השבוע: "היתה עלי יד ה'". (יחזקאל לו)

הקשר לפרשה: בנבואת יחזקאל מוזכר ענין הגאולה ותחיית המתים, שהוא מענייני דיומא, כי בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל.

תכלית היציאה ממצרים - שנקבל עלינו עול תורה ומצוות

מאוצרו של מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מן האוצר

"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי מועדי ה' אשר תקראו אתם מועדי". (ויקרא כג. ג)

אמרו חז"ל (ירושלמי שבת ט"ו ג') "לא ניתנו שבתות וימים טובים אלא לעסוק בהן בדברי תורה". וכיון שהאדם עוסק בתורה בימים טובים ואינו מבלה זמנו בטויל דברים של מה בכך, מיד הוא זוכה ליהנות מאור התורה ונשמה יתירה נכנסת בו. שכן התורה נקראת נר, וכן הוא אומר (משלי ו. כ"ג) כי נר מצוה ותורה אור, ונשמתו של אדם קרויה נר כמ"ש (שם. כ. כ"ז) נר ה' נשמת אדם.

בשעה שאדם עוסק בתלמוד תורה, והוא מתדבק בדברי תורה הרי הוא זוכה לנשמה חדשה שתכנס בו, והיא נשמה מיוחדת שנבראת בזכות התורה של יום טוב, ויש בה מקדושת יום טוב.

והעוסק בתורה בשעה שהבריות מצויים בחוץ, ועוסקין בדברי שיחה, ומבזין את המועדות על ידי שמתבטל מודברי תורה, אין לך תלמוד תורה לשמה גדול מזה, והוא זוכה לנשמה יתירה בשביל התורה שלמד במועד כיון שהקב"ה מתקרב יותר ביום טוב מבחול.

אמור מעתה שלא כנשמה יתירה של שבת, נשמה יתירה של יום טוב. נשמה יתירה של שבת אף על פי שלא זכה היא נכנסת בו, אבל נשמה יתירה של יום טוב אם אין האדם עוסק בתורה אינו זוכה לה ואינה נכנסת בו. לכן לא תיקנו בשמים

במוצאי ימים טובים הואיל ואין נשמה יתירה מצויה אצל כל אחד אלא אצל מקצתן שיזכו ועסקו בתורה לשמה.

ואומר אני, שמשום כן הסמיך הכתוב את יציאת מצרים למועדים, לומר לך, שלא הוציא הקב"ה את ישראל ממצרים אלא כדי שיקבלו עליהם תורה ומצוות. וכיון שיעסקו ישראל בתורה במועד ויכבדו את המועדים, יהיו המועדים מועדי ה' ולא מועדים שלהם, ויהיו ראויים להשראת השכינה בלי ספק. אבל כשיבטלו בהם את הזמן ולא יעסקו בהם בתורה שוב אין בהם "מקראי קודש" אלא "מקראי חול", ולא יהיו מועדי ה' אלא בבחינת "מועדיכם שנה נפשי" רח"ל.

ולכן כפלה התורה ואמרה "אלה הם מועדי", אימתי אתקדש בתוך בני ישראל, כשהמועדות יהיו מועדי ולא כשהיו מועדיכם. הכוונה, שתחשיבו אותו למועד משפחתי, לאסיפה משפחתית לאכול ולשתות ולהתענג בימים אלו הנאה אישית, ולעשות זכר ורמז אשר מסמל החג הקדוש שהוא חג ה'.

ולכן סמך יציאת מצרים למועדים, לרמוז, שכשם שבזמן יציאת מצרים שרתה עליהם שכינה הואיל וקיבלו עליהם, לכשיצאו, לקבל את התורה, והתחילו כבר בקבלת חג הפסח לדורותם. אם כן, אף כאשר יקבלו עליהם את שאר מועדי ה' תשרה עליהם שכינה.

וחשבתי, כי הסיבה שהקב"ה רצה שבני ישראל יעשו מועדים ויקראו להם מועדי ה', משום שאומות העולם היו עושים חגים לעבודה זרה, כמו שכתוב על פרעה שעשה חג ביום הולדתו, ובוודאי שיתפו בחג של פרעה את העבודה זרה. לכן רצה ה' שבני ישראל יעשו חגים שיש בהם זכרונות לטובתם, ושיתעוררו עליהם בחגים אלו חסדי ה' מן השמים, על ידי שיהיו נקראים מועדי ה'.

כי אם החגים היו נקראים "מועדי אדם", לזכר מה שקרה להם, הרי שחגים אלו היו מלאים רק בהבלי חול. אבל כיון שהם נקראים מועדי ה', אז בוודאי בני אדם לא ילזלו בהם, כי הם מקראי קודש והם נקראים מועדי ה'.

פיוט לחג המצות מכ"ק רבינו חיים פינטו זיע"א

(סימן: אני חיים בר שלמה חזק. נועם ה' א-להי אתה)

קולמוס הלב

יִסַּף אֲדִיר לְהַפְתָּם, מִפֶּה נְבִיא וְעֲצוּמָה
אֲרָבָה עֵלָה לְאֲדָמְתָם, וְיִכְסֶה אֶת אֹרֶךְ הַחֲמָה
אֶכַל פְּרִי תַנּוּבָתָם, וְכָל עֲשֻׁבֵי הָאֲדָמָה
נִהְלַל לְשׁוֹכֵן רוּמָה, הַשֵּׁם נִפְשָׁנוּ בְּחַיִּים
בְּחֻזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם:

מֵלֶךְ שֶׁלַח חֶשֶׁן לָהֶם, וְנִעְשׂוּ כָלֶם כְּעֹרִים
וְלֹא רָאוּ אֶת אַחֲרֵיהֶם שְׁלֹשֶׁת יָמִים אֲמוּרִים
וְלֹא קָמוּ מִתַּחְתֵּיהֶם, שְׁלֹשֶׁת יָמִים אַחֲרֵיהֶם
נִגְלוּ מִצְּפוּנִים אַחֲרֵיהֶם, אֵל בְּנֵי אֶל־לֵהִים חַיִּים
בְּחֻזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם:

בְּכָל זֹאת חֻזֶק אֶת לִבּוֹ, לָשֶׁע עֲרִיץ וְלֹא אֲבָה
לְשַׁלַּח אֶת עַם קְרוּבוֹ, אֵל אֲרֶץ טוֹבָה וְיִרְחָבָה
וַיֵּן כָּל כְּבוֹד בְּאוֹרֵבָיו, הוּא וְלֹא מִלֶּאֱךָ שׁוֹר צָבָא
וַיִּצַּל לָאֵם אֶהוּבָה, וְלֹא חָלוּ בָּהּ יָדַיִם
בְּחֻזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם:

רָצָה לְזַמּוֹת עֲדָתוֹ, וּבְרַב חֶסְדֵּיו גָּמְלָם
לְפָרֵשׁ מִחֲמִץ מִצְּנוֹתוֹ, בְּזַמֵּן זֶה לְדוֹרוֹת עוֹלָם
כִּי עַם הַשֵּׁטֶן חֲבָרְתוֹ, אַחֲרֵיהֶם, וְלֹא יִתְפָּרְדוּ כָלֶם
מִצָּה חֲלָקָם וְגוֹרְלָם, הִנֵּה טוֹבִים הַשְּׁנַיִם
בְּחֻזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם:

שְׁלֹשׁ הַשְּׁמֹרוֹת סוֹדָם, שְׁלֹשׁ רֵאשׁוֹנוֹת מְאִירוֹת
מוֹחִיזִין דָּבָא וְסוֹדָם, מִפֶּה בְּרֵאשׁוֹ עֲטוֹרוֹת
זָרוּעַ קוֹ יָמִין נִגְדָם, בְּיָצָה לְצַד הַגְּבוּרוֹת
מְרוּר בְּיָמֵיהֶם מִתְּנוּ, לְקַח אֶלְיוֹ פִּי שְׁנַיִם
וְהָיוּ אֵלֶּה בְּתַנּוּן, וְהוּא בֵּין הַמְּשַׁפְּתִים
בְּחֻזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם:

אֲשׁוּבֵר שִׂיחָה תְּדַשֶּׁה, לֵה' עוֹשֶׂה גְדוּלוֹת
הֵלֵא הוּא, הַפְּלִיא וְעִשָּׂה, מוֹפְתִים וְאֵתֶת מַעֲלוֹת
וְעֵדָה בְּרָה וְקֹדֶשֶׁה, הוֹצִיא אוֹתָהּ מֵאֲפְלוֹת
וְאוֹר גְּדוֹל הָאִיר לָנוּ, כְּאוֹר חֲמָה שֶׁבְּעֵתִים
בְּחֻזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם:

נִתַּן לְדָם אֶת מִימֵיהֶם, וְלִשְׁתוֹת מֵהֶם לֹא יָכְלוּ
וְכֵן עָשׂוּ חֲרָטְמֵיהֶם, לְשִׁטַּח הַנִּרְחָבָה כְּלוֹ
כִּי אֵין הַשְּׁלִיטָה לָהֶם, בְּמָה שֶׁהוּא מִתַּחַת לוֹ
וְלֹא סָר מִמְּעַלָּלוֹ, הַאֲכָר מֵלֶךְ מִצְרַיִם
בְּחֻזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם:

יָחִיד שְׁלִיט בְּנְבֻרָאִים, גָּזַר וְצִפְרָדַע עֲלֵתָהּ
וּמִפְּנֵי הָיוּ יוֹצֵאִים מִתְּנוּת וְזַעֲקָה רְבִיתָהּ
וּבִתּוֹךְ מַעֲיָהם נְחַבְּאִים, לֹא הֶאֱמִינוּ גַם עִתָּהּ
כִּי בְּלִהְטֵיהֶם נִעֲשִׂתָה צִפְרָדַע מִמִּצְרַיִם
בְּחֻזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם:

חֻזֶק יִסַּף לְהַכּוֹתָם, בְּכַנִּים בְּכָל גְּבוּלָם
רָחֲשׁוּ בָם וּבִבְהֻמָּתָם, כִּי כֵן גָּזַר מֵלֶךְ עוֹלָם
חֲרָטְמֵיהֶם קִצְרָה וְכִלְתָּם, בּוֹשׁוּ וְנִכְלְמוּ כָלֶם
אֲמָרוּ זֹאת אֲצַבֵּעַ חַי נַעֲלָם, שֶׁל אֶל־לֵהִי הַשְּׁמַיִם
בְּחֻזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם:

יָחִד בָּאוּ וְנִאָּסְפוּ, כָּל מִינֵי חַיּוֹת הַטּוֹרְפִים
טָרְף גְּדוֹל בָּהֶם טָרְפוּ, מֵאֹד וְהָנֵם וְזַעֲפִים
דָּבָר וְשָׁחִין בָּם נִגְפוּ, בְּכַד כְּבֵד בּוֹ רִשְׁפִים
הִפָּה בּוֹ רָעִים מִקְצִיפִים, אֵל מִתַּחַת הַשְּׁמַיִם
בְּחֻזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם:

חֲרָטְתַּת תַּחַת זָרוּעַ, סוֹדוֹת נִצַּח בָּהּ נִתְּנָהּ
הַהוּד אֵל הַכֶּרֶפֶס רַע, וְתַחַת הַבִּיצָה תִּנּוּ
וּבִינֵיהֶם הָיוּ בּוֹקֵעַ, יְסוּד חֲתוּרַת אוֹפְנוֹ
קַעְרָה מְלֻכּוֹת אֲמָנוּ, וְנִשְׁלָמוּ עֲשׂוֹר אוֹרֵים
בְּחֻזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם:

שִׁירוֹ מֵאֹד לֶאֱל־ל הוּדוֹ, פִּינוּ יְסַפֵּר נוֹרְאוֹתָיו
טוֹב וְסָלַח גְּבַר חֶסְדּוֹ, עֲלֵינוּ עַל פִּי מְדוּתָיו
כָּל גּוֹלִם בְּאֵין נִגְדוֹ, וּבִישְׁרָאֵל שֵׁם תּוֹרוֹתָיו
וְנִכְתִּירָם בְּעֲטוּרוֹתָיו, לְאִישׁ פְּתִירִים שְׁנַיִם
בְּחֻזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם:

חֲדָשׁ כְּקֶדֶם יְמֵינוּ, לָמָּה נִשְׁפַּחְנוּ
זֶה כְּמָה, זָכְרָנוּ וְשִׁמְחָנוּ
עֲשֵׂה בְּגוֹלִים נִקְמָה, קִנְיָא לְכַבּוֹדְךָ אֲבִינוּ וְשִׁלַּח
מִנְחָם וְנִקְמָה
אֵז יְגַדֵּל שִׁמְךָ רַב עֲצָמָה הַנוֹטָה כְּדוֹק שְׁמַיִם
בְּחֻזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם:

מסילות ישרים

מסילות לערכים ולמידות טובות

"שרויה בפסח"!

ובאותה עיר באפטה התכונן לקראת הפסח זוג צעיר. זה להם הפסח הראשון לערוך את החג בצוותא.

בערב החג, משנכנס הבעל למטבח, מצא את רעייתו עוסקת בהכנת כופתאות ('קניידלאך') מקמח מצה. אחדים מהכופתאות כבר התבשלו בתוך סיר המרק.

הבעל, שהיה ירא שמים ונזהר כל ימיו ממצה שרויה, נרעש ממראה עיניו והרים קול זעקה; "שרויה בפסח"!

הרעיה הצעירה הגנה על עצמה בטענה כי אימה וסבתה אף הן אכלו 'שרויה' בפסח. הבעל התכעס לעומתה וצעק שהוא בכלל לא העלה על דעתו שצריך להבהיר דבר פשוט כל כך. בפסח אין אוכלים 'שרויה'. נקודה. אולם האשה עמדה על שלה והצהירה כי לא תשנה ממנהג אמותיה. גם הבעל, החתן הטר, לא אבה לוותר על מנהג אבותיו מימים ימימה.

הרוחות בבית התלהטו. ובהגיע ליל הסדר היתה האווירה בבית הזוג הצעיר עגומה למדי. הבעל שהקפיד לא לוותר על מנהגי אבותיו (הן כך מקובלנו "אל תטוש תורת אמן") לא אכל מתבשיליה של רעייתו, והוא הביט בלב מתפלץ בכופתאות המהבילות העולים על השולחן.

ואילו בביתו של הרבי מאפטה, היתה אווירת ליל הסדר עילאית ומרוממת. הרבנית שמחה וטפחה לעצמה על שכמה, עלהתבונה שהדריכה אותה לא לספר לבעלה על עניין המצות. קודם לכן, כשהגיע זמן אכילת המצה, החסיד לבה פעימה, אך מיד נרגעה. התנהגותו של בעלה לא חרגה מהרגיל. הוא נטלבידיו את המצות, בירך עליהן בכונה רבה כהרגלו, כאילו לא אירע דבר.

ליל הסדר עבראפוא בשמחה ובהתרוממות רוח עילאית, כמו בכל שנה ושנה.

והנה בימי חול המועד פסח הופיע אותו זוג צעיר בביתו של הרבי. הם סיפרו על המריבות שנתגלעו ביניהם בפסח האחרון, וביקשו את עצתו של הרב. הרבי ביקש לשמוע מה אירע, והשניים סיפרו לו עלהמריבה הגדולה שפרצה ביניהם בנושא המצה השרויה.

הרבי הרהר קלות ולפתע פנה אל שמשו וביקש ממנו לקרוא לרבנית. הרבנית נכנסה פנימה תמההבמקצת.

"ספרי להם בבקשה אלו מצות אכלתי השנה בליל הסדר", פנה אליה הרבי. לשונה של הרבנית דבקה לחיכה. לבה הלם בקרבה; האמנם ידע בעלה? האם רוח הקודש פיעמהבו? בלית ברירה נאלצה הרבנית לחשוף את סודה הכמוס. לספר קבל עם ועדה את סיפורן האמימי של המצות.

אכלתי מצות פשוטות

לאחר הוידוי המרגש מפיה של הרבנית, פנה הצדיק מאפטה אל הבעל הצעיר ואמר; "רואה אתה, אני, שהקפדתי על הידור המצות בלילהסדר ידועה לכל, אכלתי השנה מצות רגילות פשוטות, ככל האדם, ולא פציתי פה. ידעתי גסידעתי, אך חרשתי כדי לא להפר את שלום הבית. ראוי היה גם לך, שלמרות הקפדתך ומנהג אבותיך שלא לאכול 'שרויה' בפסח, תמצא את הדרך לשכנע את רעייתך, בנועם ובסבלנות, ללכת בדרכולא להפר את שלום ביתך בחג הפסח.

וכך מיהרו שני בני הזוג להתפייס ופנו לביתם לשמוח ביתר ימי החג.

הרבי מאפטה, רבי אברהם יהושע העשיל זצ"ל לתואר הנערץ 'אוהב ישראל', היה זהיר באופן מיוחד מפני חשש של חמוץ בפסח. בביתו ידעו, שאפילו כאשר התעורר חשש קל שבקלים בנושא זה, הוא עצמו היה פוסק לחומרא.

במיוחד היה מקפיד על שלוש המצות שמהן היה אוכל בליל הסדר. אף שגם יתר המצות שעלו עלשולחנו בכל ימי החג כשרות היו למהדרין מן המהדרין, הרי על אותן שלוש מצות היתההקפדתו חמורה בתכלית. הוא עצמו היה מתעסק באפייתן ולא נתן לאיש להתקרבאליהן. מיד בתום אפייתן היה אורז אותן באריזה כפולה ומשמרן בפניה מיוחדת, בחדר מיוחדשהותקן לקראת החג לאיכסון מצות אלה וכל יתר המצות.

מדי שנה היו כמה מהחסידים הקרובים של הרבי מוזמנים לסעוד עימו על שולחן הסדר. עריכתהסדר נעשתה תמיד ברוב עם, ומובן שההכנות לקראת הסדר היו רבות.

באותה שנה היה מספר האורחים המוזמנים רב במיוחד, וההכנות לחג היו בהתאם. הרבניתטרחתה ועמלה סביב הצוות שעסק במלאכת הבישול, ובמקביל ניצחה ביד רמה גם על אלה שעסקובשאר ההכנות; סיווד הקירות, מירוק הרהיטים, התקנת החצר, ועוד ועוד.

נהוג היה בעיר אפטה, שבימים הסמוכים לחג היו עוברים גבאי הצדקה מבית לבית ומלקטיםמצרכים שונים לעניי העיר, כמנהג המפורסם של ה"קמחא דפסחא". בראש וראשונה, היו הגבאים אוספים מצות, שכן לא זו בלבד שאכילתהיא חובה מן התורה, אלא שהן גם היקרות ביותר מתוך כל מצרכי הפסח. לא נמצא בית בכלהעיר שהגבאים התדפקו על דלתותיו ולא נענו ברצון וביד נדיבה. גם על ביתו של הרבילא פסחו הגבאים, כמובן.

כשהגיעו לבית הרבי היו ידיה של הרבנית מלאות עבודה. היא הורתה לאחד השמשים לגשתלאחד המצות ולקחת מן המצות שלוש מצות עבור גבאי הצדקה. העבודה לפנייה הייתה רבהוהיא לא הלכה לבדוק אלו מצות מסר השמש לגבאים.

הגיע ערב החג והרבנית ניגשה לעריכת השולחן. והנה, שומו שמים - המצות המיוחדות שלהרבי נעלמו. ליבה של הרבנית פג. במהירות שיחזרה את כל מה שאירע והבינה כי השמש, בתום לבו, בחר דווקא במצות המיוחדות של הרבי כדי לתת אותם לגבאי הצדקה

לבה של הרבנית נפל בקירבה. דבר כזה טרם אירע בבית. מה תעשה עתה? כיצד תוכל לספר זאתלרבי? במחשבה מהירה החליטה להעלים את הדבר. הן ממילא אין כל אפשרות להשיב אתהנעשה. מדוע אפוא להסב לרבי עוגמת נפש מיותרת! נטלה הרבנית שלוש מצות אחרות והניח אותן מול מקום מושבו של הרבי.

מגיד השיעור
הרב ניסן שמואל

בית הכנסת רב ברכות
רחוב הגלגל 40 רמת גן
שעה: 20:30

